

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 2. Dependētia à posteriori, causæ ab effectu discuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

2 Dependētia à priori omnibus est satis nota, quæ est ab aliquo se tenente ex parte causæ, & actus primi ad effectum. Dependētia à posteriori appellant communiter Doctores connexionem, quam habet causa cum effectu, vel quævis entitas cum illa, quam non supponit ex parte actus primi, & sine qua esse non potest. Ita Suarez disp. 15. Metaph. sect. 8. n. 16. & tom. 1. in 3. partem disp. 8. sect. 1. Fonseca, Metaphysic. 2. q. 3. sect. 1. Dependētia hanc non à causa acuti recentiores partiuntur, in dependētia à posteriori, & in dependētia ab aliquo comitante. Dependētia à posteriori est connexio, quam habet causa cum effectu, sine quo subsistere nequit. Dependētia à comitante est, quam habet entitas cum alia, quæ rationem non habet causæ, neque effectus respectu illius, & sine qua subsistere non potest, talis est dependētia vnionis ab extremis, quæ annexit, quæ omnium strictissima est. Dari dependētia non à priori, hoc est non à causa, siue illa à comitante, siue à posteriori appellanda sit, nulli dubium esse potest, vnio enim dependet ab extremis, quæ illius non sunt causæ, & quilibet modus per creationem productus, v.g. præsentia, quam dicam posse creari essentialiter connectitur cum subiecto, quod præsens constituit, sine quo naturaliter esse non potest. De dependētia causæ ab effectu, quam recentiores prædicti etiam communi sententiâ dependētia à posteriori vocant non leuē mihi rationem indidit dubitandi doctissimus Magister, quam postea aperiam.

3 Præmoneo non omnem causam habere connexionem necessariam cum omni effectu, quem naturaliter producit, ita vt si effectus impediatur naturaliter illa subsistere non possit. Patet in igne producente necessariò calorem, in materia applicata, qua productione impedita naturaliter subsistit, nullus enim dixit ignem non comburentem Babylonicos pueros supernaturaliter fuisse conseruatum ex defectu productionis, quam intendebat. Secundò agens naturale, cuius actio ab alio naturali agente impeditur, naturaliter conseruatur, vt patet in agente frigido, quod propter resistentiam contrarij non agit in passum: ergo etiam illius concursus supernaturaliter à Deo impeditur, eodem modo exigeret sui conseruationem, quia in vtroque casu idem illi impeditur influxus, & cum maiori violentia quando impeditur ab agenti naturali, vt probabo 2. Physic. Controuers. 6. Neque hæc connexio datur necessariò in causis respectu simplicium emanationum, quia aqua per simplicem emanationem frigiditatem vt octo producit, sine qua absque miraculo frequenter conseruatur.

4 In materia de qua pocedit nostra disputatio potest hæc dependētia à posteriori esse immediatè ab ipsa forma, vel tantum à dispositionibus immediatè, & mediatè à forma. Quomodocumque illa sit eandem difficultatem habet, quia vtraque est ab aliquo posteriori naturâ, cum quo dependētia annexere haud facile est. Illico expendam, quod contra hanc dependētia acutè excogitarunt recentiores.

5 Adhuc reiectâ dependētia à posteriori materiæ à forma sentiunt multi, suppositâ iam materiâ productâ in primo instanti suæ creationis cum forma, non posse sine illa naturaliter existere, quia non potest expelli forma, quam semel acquisiuit materia, aliâ formâ non introductâ, neque illius dispositiones ad aliam formam, quæ illam secum necessariò trahunt postquam de dependētia dixerim, discutiam.

§. II.

Dependētia à posteriori causæ ab effectu discutitur.

6 Omnis causa est prior naturâ effectu: ergo antequam sit effectus supponitur entitas causæ: ergo supponitur quidquid necessarium est, vt existat: ergo quocumque alio existente, vel non existente erit causa: ergo causa non dependere potest ab existentia effectus, ergo deficiente effectu subsistit causa. Dices supponi quidquid necessarium est ex parte actus primi ad effectum, non verò quidquid est necessarium illo posteriori, & ita non quocumque alio deficiente erit causa, requiruntur non solum illa, quæ causam antecedunt, sed quæ sunt illa posteriora, à quibus etsi non à priori, à posteriori dependet. Contrâ: implicat id, quod est posterius aliquo requiri ad illud quod ipsum præcedit, quod sic probò: illud, quod est posterius nullum

influxum physicum, neque moralem potest præstare in illud quod est prius, quia illud supponit iam existens cum omni dependētia physica à suis causis & causis determinatas in actu secundo ad productionem: ergo neque potest physicè influere, neque moraliter determinando causas, vt influant, ergo nullo modo: ergo causa non indiget effectu, vt existat, etiam si necessariò sit cum illo connexa, quia ab ipso necessariò dimanat, quod non est ab illo dependētia habere, sed effectum necessariò dependere à causa, à qua necessariò dimanat. Ob quod entitas causæ ex vi suæ productionis poterit absque effectu consistere, si Deus illum impediatur, vbi negatio effectus miraculosa erit, & non causæ conseruatio, sicuti in igne Babylonico contigit. Ad rem multum pulchra verba, quæ ex D. Th. in 4. distinct. 44. q. 1. art. 1. satis opportunè referuntur. *Illud, quod intelligitur in materia ante formam, remanet in materia post corruptionem, quia remoto posteriori remanet adhuc prius.* Quibus verbis docet Angelicus Doctor corrupta forma, seu destructo composito remanere illud, quod erat ante formam & compositum, scilicet materiam, rationem, quam supra expendebam, reddit Angelicus Doctor, *quia remoto posteriori, hoc est effectu, remanet adhuc prius*, hoc est causa, quæ antequam effectus esset, existens supponebatur, & supponebatur illius principium determinatum ad illius productionem, vel conseruationem, namquam enim ex præuisione effectus potest Deus, aut alius principium determinari ad producendam causam, quia antequam videatur effectus, causam præuideri productam necesse est.

7 Nullus qui ingenuè rationem hanc meditetur, non illam magni momenti ad hanc dependētia à posteriori expugnandam asse agnoscat. Nihilominus in gratiam communis sententiæ explicabo quomodo hæc dependētia à posteriori defendi possit, ita vt hæc illatio à posteriori vim habeat: non existit effectus: ergo causa non naturaliter conseruatur, vel producit in illo instanti temporis, in quo est effectus negatio. Posset quis excogitare entitatem aliquam, quæ postquam sit producta non petat conseruari nisi casu, quo Deus sit determinatus priusquam illam conseruet ad concurrendum cum illa ad effectum producendum, & similiter si naturaliter producenda sit, exigat vt antequam Deus illam producat, supponatur determinatus ad concurrendum cum illa ad effectum, qui necessariò oritur ex illa causa producendum, in quo casu productio & conseruatio causæ supponit determinationem Dei ad concurrendum cum illa, non absolutam, quia antequam Deus determinatus sit ad producendam causam, non potest esse determinatus ad concurrendum cum illa, quia concursus cum aliqua causa supponit existentiam causæ, sed conditionatam, si produxero, vel conseruauero concurrere cum illa, quo decreto præmissum non potest causa adhuc de potentia Dei absoluta, non connecti cum effectu, à quo si dependeat absoluta productio causæ, dependebit ab aliquo, quod simul cum existentia causæ, necessariò connexum est cum effectu, & consequenter dependebit mediatè ab effectu, non à priori, sed tanquam ab aliquo ita connexo consequenter; & tanquam cum effectu, cum illo, quod productio causæ supponit tanquam quid antecedens, ita vt de potentia Dei absoluta illo posito, non possit non esse, & ita erit legitima consequentia: non est effectus: ergo causa non fuit producta, præsupposito decreto conditionato concurrendi cum illa, casu, quo Deus illam produceret, ergo non fuit producta naturaliter, quia entitas huius causæ exigit produci hoc decreto præmissum, ita vt si aliter producat, illius productio sit contra, vel præter id, quod exigit entitas ex sua natura.

8 Alio modo posset dici dari causam non naturâ suâ exigentem hoc decretum tanquam quid præmissum ad sui productionem vel conseruationem, sed scientiam conditionatam, quæ Deus agnoscat, hanc causam habituram effectum, si Deus illam producat, ita vt voluntatis actus, quo Deus causam producit iuxta id, quod ex natura sua exigit necessariò supponat talem scientiam, quæ deficiente subsistere non posset, sed si Deus causam produceret independentèr à præuisione effectus futuri sub conditione, vel quam vidit talem effectum non habituram, si Deus causam producat, talis productio non esset naturalis, neque conformis exigentiæ effectus producti, cuius absoluta existentia supponit effectum sub conditione futurum, tanquam obiectum scientiæ requisitè ad actum voluntatis, ex vi cuius Deus iuxta ipsius naturam causam est producturus.

Actus. in quo casu hæc est legitima consequentia, non est effectus, ergo causa non fuit producta præiusto effectu futuro sub conditione existentie ipsius causæ: ergo non fuit producta iuxta suam exigentiam, quia ipsa exigebat produci, præiusto effectu sub conditione suæ existentie. Similiter erit recta illatio: causa fuit producta naturaliter: ergo fuit producta præiusto effectu futuro sub conditione existentie causæ: ergo implicat existere causam sine effectu, quia purificata conditione implicat non absolute existere effectum, quem Deus præiuderat sub illa conditione futurum. Quo casu productio absoluta causæ dependebat à scientia terminata ad effectum futurum sub conditione suæ existentie & ab ipso effectu sub illa conditione tanquam ab obiecto talis scientie, in qua dependentia nulla est implicatio, quia recte potest effectus conditionatus supponi non physicè, sed obiectivè tantum ad ipsum sub conditione futurum, quod contingit in prudenti cordati hominis determinatione, in qua ex eo quod præiudit effectum futurum esse, si talem causam applicaret, causam applicat, ex qua dependet absoluta futuritio effectus, quæ sub conditione præcessit præiustam applicationem causæ à qua dependet.

9 Rursus alio modo poterit esse causa, quæ petat produci per actum, quo Deus decernat illius existentiam, & simul per eundem actum existentiam omnium, quæ requiruntur ad effectum, ita ut per eundem actum dicat Deus: volo producere causam, & volo illi præstare omnia, quæ requiruntur, tum ex parte mei, tum ex parte cuiuscunque principij, seu circumstantiæ ad effectum producendum. Non repugnare aliquam virtutem exigere produci ex vi actus prædicti probo: Potest Deus per eundem actum decernere obiecta inter se diversa, etiam si vnum supponatur ad aliud: ergo potest per eundem actum voluntatis ferri in productionem causæ, & in existentiam omnium, quæ simul cum illa prærequiruntur ad effectum, quorum aliqua, etsi posteriora sint ipsa causâ, quia possunt esse illius passionibus, & saltem decretum Dei concurrendi cum illa, quod prærequiritur ad effectum, supponit existentiam causæ, & est posterius illâ, quod reflexè respiceret actus, quo Deus decerneret causam & omnia, quibus ipsa indigebat ad producendum effectum: possunt tamen decerni à Deo cum ordine prioris & posterioris tenente se ex parte obiecti, licet ex parte actus, simul, hoc est, per eundem actum producantur; non enim repugnat per eundem actum decerni hoc, ut prius, & illud, ut posterius, ita ut obiecta inter se habeant ordinem prioris, & posterioris, & non actus. Sicuti contingit in electione identificata cum intentione: ergo potest dari causa quæ exigit produci ex vi talis actus, in quo nulla erit repugnantia; tunc fiet causa ista si naturaliter erat producenda, & iuxta suam exigentiam esset producenda per actum, ex vi cuius existerent omnia requisita ex parte causæ secundæ, & causæ primæ ad effectum producendum: ergo haberet connexionem cum reliquis prærequisitis ad suam operationem tanquam cum his, quæ necessariò existebant, ex vi eiusdem actus, quo ipsa naturaliter producebatur, quæ connectio esset cum extremis comitantibus, non antecedentibus, quia non essent prius causâ, sed simul ex vi eiusdem actus: ergo haberet connexionem mediatam cum ipso effectu; quidquid enim est connexum cum aliquo, ex quo necessariò oritur effectus, necessariò cum ipso effectu connexionem habet. In hoc casu esset legitima illatio: non est effectus, ergo causa non fuit decreta cum omnibus prærequisitis ex parte actus primi adæquati ad operandum: ergo non fuit producta iuxta illius exigentiam, ex vi cuius debebat decerni simul cum omnibus prærequisitis ex parte actus primi adæquati ad operandum: ergo non fuit producta naturaliter. Similiter rectè fieret argumentatio: causa fuit decreta naturaliter, & iuxta suam exigentiam: ergo cum omnibus prærequisitis ex parte actus primi adæquati ad effectum: ergo ita necessariò est effectus, ut hac productione supposita ex vi huius decreti illum non possit impedire Deus, quia postquam Deus causam primam constituit in actu primo adæquato, & suam omnipotentiam applicavit ad concurrendum cum causâ ad effectum, implicat non velle cum illa concurrere, quia implicat non existere decretum concurrendi ex suppositione, quod iam existit, vel ex suppositione, quod existat aliud reflexum, quo Deus tale decretum habere decernat. In hoc casu causa ut naturaliter producta necessariam connexionem habe-

ret tanquam cum aliquo comitante cum illa, ex quo effectus oriretur tanquam ex causa, & ita connectio respectu extremi immediati esset connectio cum aliquo comitante, & respectu extremi mediati cum aliquo posteriori, quod adhuc de potentia Dei absoluta, ex vi illius prioris non posset non esse.

Alia posset excogitari causa, quæ peteret produci si naturaliter esset producenda ex vi actus, qui indivisibiliter respiceret existentiam causæ, & effectus dependentis ab illa, ita ut ex parte actus non prius Deus decerneret causam, quam effectum, etiam si decerneret causam priorem, & effectum posteriorem, quia ut supra dicebam, potest Deus per eundem indivisibilem actum sine ordine prioris, & posterioris ex parte decreti decernere obiecta, quorum vnum sit prius, & aliud posterius, & decernere prioritatem ipsorum, & dependentiam vnius ab alio: ergo potest esse causa, quæ ita petat produci: ergo potest dari causa, quæ non possit existere sine effectu adhuc de potentia Dei absoluta, si semel supponatur producta iuxta illius exigentiam, ergo dependebat à posteriori ab effectu, & hæc erit legitima illatio, non est effectus: ergo causa non est naturaliter producta, & similiter ista, causa est naturaliter producta: ergo adhuc diuina intercedente potentia, supposita illius naturali productione, non potest non esse effectus: Vtramque illationem à priori; & à posteriori expendo. Non est effectus existente causâ: ergo causa non fuit decreta per actum, quo simul ex parte actus decerneretur effectus: ergo non fuit producta iuxta illius exigentiam, ex vi cuius simul cum effectu decernenda erat: ergo non fuit producta naturaliter. Hæc illatio est legitima à posteriori supposita existentia causæ illam à priori conficio, idemque eunco: causa fuit decreta naturaliter: ergo iuxta existentiam suæ naturæ: ergo simul cum effectu simulante se tenente ex parte decreti, ergo implicat non esse effectum, cuius existentia simul cum existentia decreta fuit.

Ex hoc inferes hanc non esse rectam illationem, causa est prior effectu: ergo est prius decretum, quo decernitur causa, decreto, quo decernitur effectus, quia possunt decerni ex vi eiusdem decreti. Ex hoc principio rectè infringitur hæc illatio, quam contra dependentiam à posteriori recentiores expendebant, effectus est posterior causa: ergo illo deficiente causa subsistit, quia etiam si effectus sit posterior causâ, actus tamen per quem decernitur effectus, & actus per quem decernitur causa, est idem, & ita deficiente decreto effectus, deficit actus voluntatis Dei ex vi cuius existit causa. Hæc connectio inter effectum, & causam est in decreto, à quo effectus & causa dependent à priori, & ita connectio causæ immediatè est cum decreto quod supponit tanquam principium illius, & mediatè cum effectu, qui oritur simul cum illa ab eodem decreto, tanquam à principio communi effectus, & causæ, & ita connectio ista inter effectum, & causam poterit dici connectio extremorum, quæ comitanter procedunt respectu decreti Dei, etiam si inter se, se habeant ut prius, & posterius.

Hæc meditatus sum ut aliquo modo subsistere posset hæc dependentia à posteriori, quæ sine examine plus æquo apud Doctores inualuit.

§. III.

Totius difficultatis resolutio.

13 SEntio materiam primam nullam habere ex natura sua connexionem à posteriori cum forma, neque dispositionibus, sed naturaliter conferendam esse, & iuxta ipsius exigentiam, etiam si careret omni forma substantiali, & dispositionibus requisitis ad omnem formam, hoc est, ad acquitendam hanc vel illam ex omnibus possibilibus. Ita Gabriel, & Mars. apud Soar. disp. 15. Metaphys. sect. 8. n. 6. ubi illam tueri affirmat, Patres, qui censent in prima mundi conditione materiam sine forma fuisse creatam, quos adduxi Puncto precedenti, illamque tuentur plures acuti recentiores. Probo: In primis, quia nullum est fundamentum, quod suadeat aliquam ex causis, quæ existit modo, habere aliquam exigentiam, ex his, quarum possibilitatem explicui à n. 7. ratione cuius existere non possit naturaliter non existente effectu, imò contra illam non habere virtutes activas: ergo non ponenda est talis exigentia